

FERENC JÓZSEF KESERŰVÍZ

Panasz a szél ellen

Kegyetlenül fúj a hideg téli szél és ostromként vag az emberek arcába. Már akit az utcán talál, mert minden jellel meleg szobában a tél örömeit megrontó szelet szítja és számolgtatja, mikor jön már a tavasz. A hó vastagon borít be mindent. Olyan bőkezűséggel szórta szét sok milliárdnyi pelyheket, hogy emberi értelemben szólva: erősen túlléphetne erre az esztendőre megállapított hőmennyiséget. Érintett azonban nem kell aggódni senkinek, mert a természet jövő évi előirányzatára mindig bőségesen van fedezet. Persze, ha ez számunkra rossz, akkor zsörtölődünk, ha pedig jó és kellemes, akkor egyszerűen tudomásul vesszük. De még mindig jobb, mintha a bürokrácia szabályai szerint intéznék ott fenn az ügyeket.

Csendesen száll a hó s egy szerető anya gyöngédségével, nesztelenül, halálán borítja el a földet. Nem jött nagy dörgéssel, nem kopog keményen a tetőn s az aszfalton nem zörgött a csatornát, mint az eső. Este még sötét fekete a város s reggel fehér minden, mint a hó. S hozzá még az is: hó, igazi hó, hideg, de mégis meleg szeretettel telik meg az emberek szíve. Így van ez most is, csak hogy a szeretet, pedig ez is égi ajándék, a hóval sokkal hamarabb elolvad.

A hó jóságos, megvédi a vetéseket a hideg ellen, szeretné változtatatosan széppé tenni az életet, közelebb hozni az embereket egymáshoz és saját lelkükhöz s igyekszik felkelteni a gyengén szunnyadó nemesebb érzéseket.

Ugy látszik azonban, hogy a jóság a természetben is gyengeség, mert a hó minden tiszta szándékát megzavarja a gonosz szél. A szél, a vad téli szél, amely mintha örök ellensége lenne az embernek. A szél, ez az ördögfiók, nem bírja nézni az ember örömeit. Minden eszközzel megakadályozza ezt: hideget hoz, vagy a finom, a remegő hópelyheket keményen markába szorítja s odavágja az emberek házához s ha a ház kicsiny, bizony el is tűnik a hóhegyben.

Az árkokat ravaszul betemeti, hogy a gyanutlan ember szekerestől beforduljon. Nagy területről összegyűjti a tehetetlen hópelyheket s az utakon, vasutakon erős gátat emel belőlük, melyben tehetetlenül vergődik a huszadik századbeli ember büszkesége: a hatalmas, erős mozdony is.

A szél ott van mindenütt, ahol az embernek ártani lehet és ahol csak ártani tud. Hideg lehelletével nem csak az embert bénítja meg, hanem mindazt, ami az embert, mint kultúrát, körülveszi. A szél halálos lehelletével éppen úgy befúj a magános kis viskó fűtetlen szobájába, mint a nagyvárosok modern lakásába. De itt már jobban tud védekezni ellene az ember s ezért itt csak az életet keseríti meg: befagyasztja a gázt, kirepeszti a vízvezeték csöveit, elpatlantja a távhőszélő drótokat, megállítja az autót.

Ezt teszi télen. Máskor zivatart hoz s lehajigálja a cserepet és — ha úgy tetszik neki — ledobja az egész tetőt is. Vagy jégesővel szövetkezik, hogy tönkretegye a termést. Kitépi a fákat, ledönti a vetést, felkorhásolja a vizek hullámain, hogy könnyebben átszakhassák az emberek védőgátjait.

A szél mindenütt ott van, ahol pusztítani lehet. Nagyon haragudhat az emberre. Nem ismerjük az okot. De lehet, hogy ő tudja.

—cint

Lapozgatások a szegedi kegyesrendi gimnázium régí értesítőiben

Egy megkopott, vastag, sárga fedelű könyvre kerül most a sor, melyet több évvel ezelőtt kaptam egy volt tanáromtól. Kedves néhány sort is irt bele, névalírással ellátva. A könyv címe aranyozott betűkkel jelzi: »Szeged Városi Főgymnasium Értesítője 1872—1887«.

Kezembe véve e könyvet, Babay József egyik írása jut eszembe: »Az ember elácsorog néha az emlékezés kapujában, nekidől ennek a kapufelének és nézegeti, figyeli a járókelőket, a mult idők tanuit, akiket a Mának illik szembe tartani. Érdekes, különös nagyszerű embereket figyelhetünk meg, ahogy már kissé lecsendesülve bandukolnak, vállalkon a láthatatlan tarisznya s a láthatatlan tarisznyában ezernyi holmi: lelkesülés, feltámadás, törhetetlen akarat, harc, bukás, kétségbeesés, keserű férfikönyök, azután újra harc és újra siker és elismerés. Ilyen kellékekkel találkozhatunk, ha végiglapozgatunk a sok évre visszatekintő értesítőben.

Almodó szemmel, virrasztó szívvel kutatok a régi értesítőben. Elnek ők mind, feltámadnak az emlékek, egykoru mosolyukkal. Itt az idő... elmúlt a nyár... A mult kőéből egy-egy álmórára felzokognak a régi emlékek. Volt egyszer... volt egyszer valami, ami többé nem tér vissza. Követem az emlékeket, fehérdő hajjal, édes visszagondolással, ajkaimon a panaszos kérdés: egykori öröm, egykori fény vissza tudok-e még jönni?

mon a panaszos kérdés: egykori öröm, egykori fény vissza tudok-e még jönni?

Amikor a tanári kar névsorát látom, megjelennek kedves alakjaik: Magyar Gábor, az áldott lelkű jó igazgató, a tótos kiejtésű Budavári József, a »kis« előnévvel felruházott Tóth Antal, a kedves Cserep József, a bölcs Farkas László, Nováky Bertalan, aki a rajzot több, mint 50 évig tanította, a rőt-hajú Czirbusz Géza, aki kedélyes humorával annyira megszerette a földrajzot, a két szegedi fivér Pap János és Pap József, később Fekete Ipoly, a mindenki kedvelt »Ipi bácsi«-ja és a többi itt fel nem sorolt tanári kar, akiket a tanulóifjúság meleg szeretettel vett körül és akik mind diszei és büszkeségei voltak a piarista rendnek.

És hogy a kegyesrendi tanári kar, milyen önfeláldozóan, példátlan szeretettel tanította növendékeit, ezekre különösen reávilágít az árviz idejében lefolyt működése, amelynek adatait a cikk későbbi ismertetése fogja feltárni.

AZ 1874—75

iki tanév »Értesítőjéből« érdemes felemlíteni, hogy ekkor még »A sorozatban használt érdemjegyek fokozata« a következő volt:

Szám	Előmenetel	Szorgalom	Magaviselet
1.	kitűnő	ernyedetlen	példás
2.	jeles	kitartó	dicséretes
3.	jó	kellő	jó
4.	elégséges	hanyagló	törvénytörő
5.	elégtelen	csékély	kevésbé törvénytörő
6.	semmi	semmi	nem törvénytörő

A következő évtől, vagyis 1876—77-től azon változás állott be, hogy a ma is érvényben levő érdemjegyek léptek életbe, vagyis a legmagasabb fokozat 4-es lett. Változásal találkozhatunk ugyancsak ez évben azzal is, hogy a tanulók előmenetelét jelző osztályozásoknál a sorrend a nyolcadik osztályon kezdődik és lefelé haladva az első osztályig végződik. De már az 1879—80-as tanévben visszatérnek ismét a régi rendszerhez, vagyis az első osztálytól kezdődőleg haladt fel a nyolcadikig.

Az 1878—79-iki tanév értesítőjének bekezdésében felemlíti, hogy az intézet szeptember 4-én, a Szentlélek segítségül hívásával megkezdte működését s folytatta azt háborítatlanul 1879 március 3-ig bezárólag.

A TANÍTÁS BESZÜNTETÉSE

s a tantermek átengedése a menekülteknek cím alatt szomorú jelentést tesz az értesítő: »Már február hónapban aggodva néztük — írja — a Tisza vize rohamos emelkedését s mitől tartottunk, csakugyan bekövetkezett. Március 3-án a városi hatóság elrendelte az előadásoknak a város összes iskoláiban való beszüntetését. Ezen tapintatos intézkedés 4-én foganatosítottván, a vidéki ifjúság hazaküldetett szüleikhez, a helybeliek nagyobb része pedig tanáraival együtt részt vett a munkában, mely éjjelnappal folyt az alföldi vasút vonalán, a város megvédése reményében. Sajnos, hogy e remény hiu vala«.

»Mindjárt a vész első óráiban megfekt a gymnasiumi épület menekültekkel, kik megmentett vagyonkájukkal — ágy- és ruhaneműekkel — beszállásolták magukat, az e célra üresen tartott emeleti és földszinti tantermekben, mely utóbbiakból azonban a betölülő víz által csakhamar kiszorítva, az emeleten húzták meg magukat, számszerint mintegy ötszázan s minthogy az épület minden ol-

dálról 30 cm magas víz által volt körülvéve, egy, a Kereszt-utcára néző osztályterem ablakából a Hungária-szálloda kapujába átnyújtott járókon keresztül közlekedtek a város csekélyke, szárazon maradt részével.

»Néhány nap múlva lehúzódott a víz a földszinti termekből s az emeletre menekültek nagyobb része ide telepített le, helyükbe pedig, négy nagy tanterembe a városi kórház beteget szállítottak s így az épület kórházak és menekültek tanyájává szolgált egész július hó végéig, amidőn a szerencsétlen hazavándoroltak kiszáradt ház helyeikre vagy pedig a kitelepítették a városon kívül épített barakkokba. Az épület udvarában is voltak barakkok, mintegy 300 személyre, úgy, hogy nagytámas nélkül elmondhatjuk, miszerint a gymnasiumi épület, e nehéz napok alatt zsufova volt szerencsétlennel, kiknek száma 4—800 között váltakozott«.

A tanítás újbóli megkezdésére vonatkozólag az értesítő így ad jelentést: »A vázolt viszonyok mellett — természetesen — gondolni sem lehetett arra, hogy az előadásokat

AZ ÁRVIZ TANÉVÉBEN

megkezdhezzük, nem rendelkezvén egyetlenegy tanteremmel sem, hová a város területén maradt növendékeket összegyűjthettük volna. Azonban, habár rendszeres előadások nem is tartottak, minden tanítás nélkül mégsem maradtak növendékeink, a tanárok ugyanis, a kegyesrendi házból, szobáikban, a lehetőséghez képest, néhány órában, naponként, oktatták a jelentkező tanulókat és készítgették a tanév végén s az 1879—80 tanév kezdetén megtartott ingyenes magánvizsgálatokra. — De a tanítás is csak huszárvért volt megkezdhető, mivel előbb, a minden oldalról víztől körülvett és egy időre részben legalább, a menekülteknek átengedett, szintén

megrongált kegyesrendi ház sem volt e célra alkalmas.

Hálával jegyzi fel az értesítő azon páratlan rokonszenvet, amely a mélyen sujtott város szerencsétlen lakossága iránt, az egész művelt világot tanusított és részletes adatokkal bizonyítja, amelyben a tanulók külön is részesültek, reámutatva, hogy egyes városok, a többek között Sopron maga 26 szegedi születésű, illetve illetőségű növendéket vállalt fel — a tanév tartamára — ingyen ellátásra és iskolázatásra.

Az értesítő 1879-ben megjelent miniszteri rendeletet közöl, amely szerint a szegedi főgymnasium volt rendes, de az árviz miatt netán magántanulóra szorult növendékei, nehogy évet veszítsenek, az 1878—79. tanév végén, valamint az 1879—80 tanév kezdetén ingyenes, szabályszerű osztály és érettségi vizsgálatot tehetnek. Ugyancsak intézkedés történt arra vonatkozólag is, hogy a rendkívüli körülmények miatt a szegedi főgymnasium az 1879—80. tanévet szeptember 15-én nyithatta meg.

A KIRÁLY LÁTOGATÁSARÓL

az értesítő így emlékezik meg: »1883. október 14, 15 és 16 nemcsak Szeged városa, de tanintézetünk történetében is örökké emlékeztetésekre maradnak. O Cs. és Apost. kir. Felségének itt tartózkodása s az ahhoz fűződött események oly örövendetessé tették napokat, hogy azok emléket hálás szívvel fogja emlegetni az utókor is. A bölcs és kegyeletes uralkodó megismerélvén az új várost, annak minden közintézetét legmagasabb figyelemre méltatta. Tanintézetünket október 16-án szerencsétlenné. A tanári kar, élén a tanker. kir. főigazgatóval az épület bejáratánál üdvözölte a legmagasabb vendéget, ki azután az ifjúság sorfala közt haladva, megtekinté az ifjúság rajzait, az építendő új gymnasium épület tervrajzát. Legmagasb megelégedését nyilvánítva, az ifjúság örömrivalgása között távozott intézetünk ből«.

Az 1886—87 tanév »beadatai«-ra vonatkozólag a tanári testület szeptember 3-án a Szentlélek segítségül hívásával megkezdte működését de már október 6-án kénytelen volt azt megszakítani, mert a »cholera«-járvány nyomai jelentkeztek, emiatt előbb október 20-ig, utóbb november 3-ig elnapolták az előadásokat.

A hosszú évek során összegyűjtött értesítőből, nem lehet érdektelen a több ezer tanuló névsorából egy-egy megállapítást kibogoznunk. Így a többek között volt egy mindig szüntiszta jeles tanuló, de a testgyakorlatból mindig 3-as osztályjegyet kapott. Ugy lehetne mondani, nem volt kellő »manuális« készsége. De annál ügyesebben kezelte az életet megmentő kést, egyike lett a legnevesebb sebészprofesszoroknak. A másik a magyar nyelvben nem tudott kellő eredményt felmutatni: egyike lett neves íróinknak. A »műnec«-ből gyenge eredményt tudott elérni: hírneves énekes lett belőle...
Frankl Antal

Inzulinnal gyógyítja a rákolt egy olasz orvosprofesszor

Róma, február 17. Az olasz lapok hírt adnak arról, hogy Roberti firenzei orvostanár erős inzulinadagolással kezeli a rákmegbetegedést és kutatásai meglepő eredménnyel jártak.

A Giornale d'Italia firenzei jelentésében megállapítja, hogy Roberti tanár kutatásai egyelőre tudományos stádiumban vannak, de lehetséges, hogy a firenzei orvosprofesszor olyan ösvényt tapos, amely a rákkutatás terén győzelemhez vezet. (MTI)